

KÖZBESZERZÉSI IRÁNYTÚ

Közbeszerzési és versenyjog – az együttműködés fontosságáról Public procurement law and competition law – the importance of cooperation

Dr. Bak László, *elnökségi elnök*, Gazdasági Versenyhivatal

DOI: 10.37371/KEP.2020.11.1

Címszavak: közbeszerzés, versenyjog, együttműködés, összeférhetetlenség, ellenőrzés

Absztrakt

A jelen szakcikk a közbeszerzési és a versenyjog átfedő területeit vizsgálja, különös tekintettel a hatósági együttműködésre, a bejelentési kötelezettségre, az összeférhetetlenségre és a kartell screeningre. A cikk bemutatja a verseny tisztaságának megvédését hivatott ajánlatkérői bejelentési kötelezettség bizonyítási standardját és rámutat az ezzel kapcsolatos értelmezési nehézségekre. A jelen írás kitér az összeférhetetlenség témakörére is és a személyi összefonódások kérdését versenyjogi példán is bemutatja. A cikk végül röviden megemlíti a közbeszerzési elektronikus adatbázisok jelentőségét és a kartell vizsgálatok digitális dimenzióját.

Abstract

This article deals with overlaps of public procurement law and competition law, especially with regard to agency cooperation, signalling obligation, conflict of interest and cartel screening. The article further deals with the signalling obligation of the contracting authorities and some implications on the standard of proof of such signals. The article tackles some issues of conflict of interest and demonstrates the concept of independence on a competition law case. Lastly, the paper touches upon the importance of procurement databases and the digital dimension of cartel investigations.

A közbeszerzési jog és a versenyjog számos átfedést mutatnak. Mindkét jogterület – felvértelve a maga alapvető páncélzatával – hozzájárul a tisztességes verseny kialakulásához, fenntartásához. Míg a közbeszerzési jog tisztességes versenyfeltételeket teremtve a közpénzek hatékony felhasználásában és ellenőrizhetőségében, addig a versenyjog a tisztességes piaci verseny fenntartásában és a verseny tisztaságának biztosításában játszik fontos szerepet. A területi átfedés óhatatlanul felveti a jogalkotói célok megvalósítására felállított két autonóm hatóság, valamint az ajánlatkérők és a hatóságok együttműködésének szükségességét. Nemzetközi (svéd, dán, bolgár) példák mutatják, hogy számos országban eleve egy intézménybe tömörül a verseny- és a közbeszerzési felügyelet. A jelen cikk néhány átfedést vesz számba és bemutatja a Közbeszerzési Hatóság és a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) közötti együttműködési lehetőségeket, különösen a szignalizációt, az

összeférhetetlenség és a screening tevékenység bemutatása révén.

1. Szignalizáció

A GVH piaci jelzésekből, információkból szerzi ismereteit az eljárásindításhoz. Számos Közbeszerzési Döntőbizottsági (KDB) határozat és szakmai publikáció született arról, hogy milyen eljárásjogi lehetősége és kötelezettsége van egy ajánlatkérőnek kartell észlelésekor.¹ A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (Kbt.) 36. § (2) bekezdése szerint amennyiben az ajánlatkérő a kartelltilalmi rendelkezések nyilvánvaló megsértését észleli vagy azt alapos okkal feltételezi, köteles bejelentést tenni a GVH-nál (szignalizáció). Mielőtt azonban a jogi szabályozást értékeljük, fontos megemlíteni empirikus jelleggel, hogy az ajánlatkérők – a bejelentés okozta bizonytalan helyzet miatt – általában nem érdekeltek a közbeszerzési eljárás

¹ Dr. Ferencz Nándor, A közbeszerzési jog és a versenyjog határterülete: a közbeszerzési kartell, *Közbeszerzési Értesítő Plusz*, 2020. II. évf. 5. szám és az ott hivatkozott szakirodalom, 34-35.o.

megakasztásában. Ennek az az egyszerű indoka, hogy az ajánlatkérőknek határidőben kell elvégezniük a szolgáltatás megrendelését, az építési beruházást. E jelenségről a GVH 2012. évi beszámolójában már számot adott, amikor jogalkotói javaslatként azt tanácsolta az Országgyűlés részére, hogy az ajánlatkérőket tegye érdekeltté a Kbt. 36. § (2) szerinti szignalizációs kötelezettségben. A GVH elemzése azt mutatták, hogy jóval több ajánlatkérő élhetett volna a szignalizációval, bár erre feltehetőleg azért nem került sor, mert a beszerzésekhez jellemzően uniós vagy állami támogatás kapcsolódott, és a kiíróknak nem állt érdekében a közbeszerzési eljárás elhúzódása, egy bizonytalan helyzet létrehozása.²

Könnyű belátni, hogy a közbeszerzési eljárás tárgyának megvalósítását kockáztató szignalizáció ellenérdekeltséget okoz az ajánlatkérői oldalon, amelyet csak úgy lehet feloldani, ha a beruházás vagy megrendelés a bejelentéstől függetlenül – jóhiszeműen és tisztességgel – lefolytatható. Az ajánlatkérők leginkább azért vonakodnak – többnyire alapos gyanú miatt – bejelentéssel élni, mivel feltehetően nehezen indokolható egy közbeszerzés megvalósítása, ha csak kartellgyanú áll fenn és nem bizonyosság. Márpedig szinte közhely, hogy a kartelljogsértések esetében általában nem áll rendelkezésre egyetlen, mindent eldöntő, egyértelmű, közvetlen bizonyíték, objektív, külső személy vallomása (Kvf.II.37.672/2015/28.).

Sok esetben okszerű mérlegelés útján lehet következtetni a kartellmagatartásra, összehangolt magatartásra. A kartellgyanú alapos okkal történő feltételezése valószínűsíthetően több bizonytalanságot okoz, mint a kartell nyilvánvaló (prima facie) észlelése, amikor az ajánlatkérőnek alátámasztható ismeretei vannak a feltételezett jogsértésről. A KDB és a bírósági gyakorlat is igyekezett értelmezni a szignalizáció bizonyítási mércéjét.³ Összefoglalóan talán úgy fogalmazhatunk, hogy az alapos gyanú kevesebb, mint a valószínűsítés

vagy a bizonyítottság, de több mint az egyszerű feltételezés (elméleti lehetőség). Ez a következtetés egy nemrég meghozott Kúriai döntésből is kiolvasható, amely a Kbt. 36. § (2) bekezdés és a verseny tisztaságára alapozott eredménytelenné nyilvánítás bizonyítási mércéit vetette össze.⁴ A legradikálisabb ajánlatkérői szankció a kizárás, amely a bizonyítottság szintjét követeli meg, és amely nem alternatívája a Kbt. 36. § (2) bekezdésének. Az alapos gyanún alapuló szignalizációval kapcsolatban megfogalmazódott már jó néhány értelmezés,⁵ arra egyértelmű jogi definíció nincs, ezért annak tartalmi megítélése az ajánlatkérőkre van bízva. Az alapos okkal való feltételezésnek lényegében többnek kell lennie, mint egy elméleti lehetőségnek, ugyanakkor nem kell elérnie a bizonyosság magasabb fokát. A Kúria fent hivatkozott ítéletében azt mondta ki, hogy az alapos okkal történő feltételezés egyfajta gyanú, melynek során az ajánlatkérőnek elég meggyőződnie az iratokból, körülményekből, hogy van-e gyanú az ajánlattevők összejátszására, egyéb kartell magatartás-minta megvalósulására.

A kartellmintázatok felismerése a tapasztalatok szerint nem egyszerű. A GVH⁶ és az OECD⁷ is kiadott tájékoztató anyagokat a kartellgyanús közbeszerzésekről, amelyek segítségül szolgálhatnak az ajánlatkérők részére a kartellmintázatok azonosítására. Érdekességként ide kíváncsodik, hogy a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény 20/A. §-a még tartalmazott egy példálózó felsorolást a lehetséges kartellgyanús magatartásokról, ezeket azonban sokan félreértelmezték és a GVH-hoz túl sok irreleváns panasz érkezett, emiatt szerepelt a későbbi Kbt. verziókban egy rövidített szignalizációs passzus, amely viszont szűkszavúsága okán azóta is értelmezési kihívást jelent az ajánlatkérők számára. Akár prima facie jogsértés, akár alapos gyanú észlelésekor, a KDB kimondta, hogy bizonyítást nem kell lefolytasson az ajánlatkérő, mert hiszen e feladat a GVH hatásköre, elvárható

² GVH éves beszámolója 2012., 24. és 44. o., <https://bit.ly/35vn0zL> (2020. 09.29.).

³ D.492/22/2009., Kúria Kf.III.37.521/2019/10.

⁴ Kf.III.37.522/2019/10.; lásd még ebben a tárgyban Nagy Csongor István: Milyen szintű bizonyítottság szükséges a Kbt. versenyjogi kapcsolódású szabályainak alkalmazásához? Gyanúsítás, valószínűsítés, bizonyítás, *Közbeszerzési Jog*, 2020/2. Jogesetelemzés, 23. o.

⁵ D.492/22/2009. sz.; D.155/13/2011.; Dr. Bak László, dr. Nagy Aranka: A versenyjog a közbeszerzés terén – szemelvények, *Közbeszerzési Szemle* 2012/X., 41. o.

⁶ <https://bit.ly/3cp4b2p> (2020.09.29.).

⁷ D.242/10/2015.; D.397/22/2017.

ugyanakkor egyfajta logikus és életszerű bemutatása a kartellgyanúnak, és az ehhez mért megfelelő eljárási lépés kiválasztása.⁸ A kartellgyanú okszerűségi érvelesen alapuló bemutatása abból ered, hogy a GVH saját bizonyítási eljárásában az alkotmánybírói gyakorlat szerint „közvetett bizonyítékokat is felhasználhat, úgyszintén a piac szerkezetére vonatkozó adatokat, számításokat, gazdasági modelleket, stb. is, még akkor is, ha ez utóbbiak – egyébként a szakértői véleményekre is jellemző módon – esetenként bizonytalan elemeket, illetve bizonyos fokú valószínűségi bizonyítást is magukban hordoznak a tudomány adott állásához igazítottan.”⁹

Más kérdés, de ide kívánczik, hogy a szignalizáció nem eredményez automatikus versenyfelügyeleti eljárásindítást, mivel a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) 67. § (2) bekezdése szerint a GVH-nak az ügyindításhoz mérlegelnie kell a hármas feltétel fennállását (hatáskör, valószínűsíthető jogsértés, közérdek). Egy közbeszerzési kartell esetén a hatáskör és a közérdek fennállása többnyire egyszerűen eldönthető: a közpénzekkel való visszaélés olyan jogsértés, amely az esetek túlnyomó részében indokolja a versenyfelügyeleti eljárás megindítását. A jogsértés valószínűsíthetősége ugyanakkor nehezebben eldönthető, mert a GVH felderítői ilyenkor össze kell vessék a szignalizáció útján kézhez kapott bizonyítékokat a Tpv. előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatással (hétköznapi nyelven: rajtaütés) szembeni jogszabályi követelményekkel. Erre azért van szükség, mert egy kartellvizsgálat elsősorban a helyszíni kutatással indul, ennek előfeltétele pedig a bírói engedély beszerzése. A Tpv. 65/A. § (4) bekezdése szerinti kutatáshoz három feltétel teljesülése szükséges ahhoz, hogy a bíróság a kérelmezett kutatást engedélyezze. Egyrészt, más vizsgálati cselekmény nem vezetne eredményre, másrészt ésszerű megalapozottsággal feltehető, hogy az indítvány szerinti helyen a vizsgálat tárgyát képező jogsértéssel kapcsolatos bizonyítási eszköz fellelhető,

harmadrészt pedig feltételezhető, hogy azt önként nem bocsátanák rendelkezésre vagy felhasználhatatlanná tennék. E feltételek együttes fennállása esetén valószínű, hogy a GVH sikerrel jár az engedélyezésre illetékes bíróság előtt. Ebből következik, hogy a szignalizáció – tapasztalataink szerint – csupán egy, de fontos, építőeleme az ügyindításnak, hiszen a GVH-nak számos egyéb forrásból is tájékozódni kell a valószínűsítés (bizonyosság) megfelelő szintjének eléréséhez. Itt röviden utalunk a valószínűsítés bizonyítási mércéjére, amely a bírói gyakorlat szerint az említett feltételek fennállásának az egyszerű lehetőség szintjét meghaladó megállapítása, ahol a rendelkezésre álló adatok nagyobb része az említett tényállás megvalósulása irányába mutat.¹⁰ Annak ugyanakkor komoly jelentősége van, hogy a szignalizáció milyen módon történik meg a versenyhatóság felé.

2. A szignalizáció módja

A Kbt. 36. § (2) bekezdése a Tpv. 43/H. § szerinti bejelentést vagy a Tpv. 43/I. § szerinti panaszt jelöli meg, mint szignalizációs módot. Ehelyütt fontos megjegyeznünk, hogy nem szerencsés, ha az ajánlatkérő az ajánlattevők tudomására hozza, hogy a GVH-nál bejelentéssel élt. Az sem előnyös, ha sajtóhír van belőle. Egy hatékony kartelleljárás ugyanis előzetes értesítés nélküli helyszíni kutatással indul, amely meghiúsulhat az által, ha az ajánlatkérő közli gyanúját a pályázókkal. Javasolt, hogy az ajánlatkérő diszkréten, a GVH felderítőivel vegye fel a kapcsolatot, vagy írjon a GVH anonim kartell-chat¹¹ funkcióba és nyújtsa be bizonyítékait. Szintén elképzelhető út az, ha az ajánlatkérő a Közbeszerzési Hatóság segítségét kéri, a két hatóság közötti együttműködés ugyanis biztosítja a megfelelő kommunikációt az ügyben. Feltétlenül javasolt egy közbeszerzési tanácsadó vagy jogtanácsos igénybevétele ebben a folyamatban. Figyelemmel arra, hogy a GVH kartelleljárásai büntetőjogias jellegűek,¹² ezért fontos ésszerűen tartani, hogy a gyanú minél szűkebb

⁸ D.397/22/2017.; D.138/19/2018., 93. pont.

⁹ 30/2014/AB határozat, 71. pont.

¹⁰ lásd. analóg módon a Tpv. 43/H. § szerinti bejelentéses eljárásokban született bírói gyakorlatot a valószínűsítés bizonyítottsági szintjének témakörében: 36.Kpk.46.173/2014/4.; 36.Kpk.46.381/2014/4.

¹¹ A Kartell-Chat egy zárt rendszerű üzenetküldő felület a GVH honlapján, amely lehetővé teszi anonim panaszok megküldését oly módon, hogy az üzenetküldő személyazonossága titokban marad. <https://www.gvh.hu/kartellchat/kcfaq>

¹² 30/2014. (IX. 30.) AB határozat 67. pont.

körben történő kezelése elősegíti a kartellfelderítés és a versenyfelügyeleti eljárás sikeres lefolytatását.

3. Összeférhetetlenség

A Kbt. 25. §-a tartalmazza az ajánlatkérők feddhetetlenségének egyik garanciáját, az összeférhetetlenség szabályait. E szabályhely szerint az ajánlatkérő köteles minden szükséges intézkedést megtenni annak érdekében, hogy elkerülje az összeférhetetlenséget és a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzetek kialakulását. A verseny tisztasága kapcsán, ugyanezen jogszabályhellyel kapcsolatban a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság még a régi Kbt. alapján kimondta,¹³ hogy a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzetek kialakulása és az összeférhetetlenség a kevesebb-a-többben elv alapján értelmezendő. Nem minden összeférhetetlenség jelenti egyben a verseny tisztaságának sérelmét, ugyanakkor minden verseny tisztaságába ütköző magatartás szükségszerűen összeférhetetlenséget is jelenthet. E szűk és tág meghatározása az összeférhetetlenségnek azt jelenti, hogy minden esetben egyedileg kell megvizsgálni, hogy példának okán az előkészítésben részt vevő személyek ne kerüljenek kizárára anélkül, hogy bármilyen kockázattal járnának a közbeszerzési eljárás tisztasága szempontjából. Az Európai Bíróság gyakorlata¹⁴ szerint az általános jellegű összeférhetetlenség megállapítása szembe menne az egyenlő elbánás és arányosság elveivel, ezért az érintetteknek lehetőséget kell adni az ellenbizonyításra. E jogalkalmazási gyakorlat tükröződik a Kbt. 25. § (8) bekezdésében és a bírói gyakorlatban¹⁵ is. Az összeférhetetlenség témakörben akkor jöhet szóba a GVH szerepe, ha az előkészítésben részt vevő szereplő a közbeszerzési eljárás során ajánlattevői oldalon is érdekelt¹⁶ és az ajánlattevők között feltehetően kartellgyanú is fennállt. Ilyenkor kérdés, hogy versenyfelügyeleti vagy közbeszerzési, netán büntetőjogi jogalapon kell-e megközelíteni a kérdést. Ekkor feltehetően vizsgálni kellene, hogy a verseny tisztasága

melyik szálának érvényesítéséhez fűződik komolyabb közérdek. A hatósági együttműködés kiterjed a meglévő bizonyítékok előzetes értékelésére és a hatóság saját eljárására vonatkozó szabályok alkalmazhatóságára is.

Fontos megjegyezni, hogy a személyi összefonódások másik vetülete a kartellejárásokban is górcső alá kerül, ugyanis a Tpv. 11. §-a szerint, versenykorlátozó megállapodást kizárólag az egymástól független vállalkozások köthetnek. A függetlenség vizsgálata ezért alapkérdés minden kartellvizsgálatban.¹⁷ A Vikuv és társai ügyben (VJ/111/2015) vizsgálta a Versenytanács a kútfúrás megrendelése tárgyában lefolytatott közbeszerzésen induló – a tendereket egymás között felosztó vállalkozások – egymástól való függetlenségét, illetve egy vállalkozáscsoporthoz tartozását. Az eljárás alá vont vállalkozások azzal védekeztek az eljárásban, hogy gazdasági tevékenységüket ténylegesen nem önállóan, hanem az egyik vállalkozás irányítása alatt folytatták, illetve a három vállalkozás tulajdonosi és vezetői körében rokoni és alkalmazotti kapcsolatok sokasága állt fenn. Erre hivatkozással álláspontjuk szerint a Tpv. 23. § (2) bekezdés d) pontja szerint egyetlen vállalkozáscsoportnak minősülnek. Konkrétan arról volt szó, hogy a Vikuv vezérigazgatója, rokonságban állt (sógóra) az Aquazit többségi tulajdonosának, illetve szintén rokonságban áll (veje) a Drillingwater fő tulajdonosával. A Versenytanács szerint ugyanakkor a sógori vagy az anyósi viszony nem meríti ki a Ptk. szerinti közeli hozzátartozó viszony fogalmát, amely viszony a GVH fúziókontroll jogalkalmazási szabályai¹⁸ alapján szükséges lenne ahhoz, hogy az általuk irányított vállalkozások a Tpv. szerinti értelemben egy vállalkozáscsoportba tartozzanak, így ez alapján is az állapítható meg, hogy a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egymástól független vállalkozások. A versenytanácsi határozat azt is kimondta, hogy a Tpv. 23. § (2) bekezdés a)-c) pontjai szerinti irányítási jogok egyikével

¹³ 10.K.27.119/2014/16.

¹⁴ 2008. december 16-i Michaniki ítélet, C-213/07., ECLI:EU:C:2008:731.

¹⁵ EBH2019.K.20.

¹⁶ Ilyen eset volt, amikor az ajánlatkérő egyszemélyes tulajdonosa volt az ajánlattevő cégnek, és mindkét oldalon döntési pozícióban volt, amely a verseny tisztaságának sérelmét eredményezte (D.657-7/2017.).

¹⁷ Tpv. 15. §.

¹⁸ A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének 6/2017. közleménye az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről (<https://bit.ly/3f40kKq>) (2020.09.29.) 2.10. pont.

sem rendelkező vállalkozás képviselője szakmai tudását felhasználva a másik vállalkozás döntéseire esetlegesen képes hatást gyakorolni, önmagában nem alapoz meg tényleges irányítást. A tényleges irányításhoz tartós és érdemi döntési képesség kell, amely objektív körülmények által igazolható.¹⁹

4. Screening

A verseny tisztaságának megőrzése a közbeszerzésekben proaktív módon is megtörténhet. Európa szerte elterjedőben van a közbeszerzési dokumentációhoz kapcsolódó nyilatkozatok, adatsorok megismerése, szűrése, elemzése. Az ún. screening tevékenység kiterjed a közbeszerzési eljárást megindító felhívásra, a bontási jegyzőkönyvre, a bírálati összegezésre és az esetleges szerződés-módosításokra is. A dokumentumok horizontális jellegű összekapcsolása és megismerhetősége azért lényeges, mert adott esetben elképzelhető, hogy az ajánlattételi felhívásban rögzített alkalmassági követelmények és az alkalmassághoz megkövetelt igazolási módok megváltoztatása a várhatóan eredményesen induló ajánlattevők számának változását eredményezheti, amely magatartás mögött már alaposan feltehető az ajánlattevői kör előzetes egyeztetése, megállapodása. A horizontálisan összekapcsolt dokumentumlánc 2018. április 15. óta a Miniszterelnökség által üzemeltetett Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben nyilvánosan hozzáférhető. Eljárás fajtájától függően nyilvánosan látszik a hirdetés, annak esetleges módosítása, ha volt, akkor az összefoglaló tájékoztató, eredményhirdetés, összegezés, szerződés és esetlegesen a vitarendezés/jogorvoslat is. Amióta elektronikus tartják nyilván ezeket a dokumentumokat, a kartell felderítés számára is egyre fontosabbá válnak azok a „digitális lábnyomok”, amelyekből következtetéseket lehet leszűrni a dokumentumok keletkezésére, feltöltésére vonatkozóan. Míg a papíralapú közbeszerzési eljárások lefolytatásakor sokszor a postára adás azonos időpontja, a fejléc vagy helyesírási hibák, illetve a leszakadt bélyeg széle²⁰ tette gyanússá az összejátszó

ajánlattevőket, addig az elektronikus közbeszerzési eljárás világában a metaadat, a naplófájlok, vagy éppen a felelős akkreditált közbeszerzési tanácsadó feltöltései erősíthetik az esetleges összehangolt magatartás felderítését.²¹ Ebből következik, hogy a GVH-nak fontos együttműködnie a közbeszerzési adatbázisokat működtető állami szereplőkkel, többek között azért is, mert az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet 9. § (3) bekezdése alapján a GVH a közbeszerzési eljárás iratait az EKR-ben megtekintheti.

5. Záró gondolatok

A verseny tisztaságának megtartása alapvető követelmény a közbeszerzési eljárásban, a versenyfelügyeletben pedig közérdek, nem melleleg komoly hatékonysági előnnyel is jár, hiszen egyes becslések²² szerint egy kartell minimum 10%-kal növelheti a szolgáltatás megrendelés árát. Figyelemmel arra, hogy a kartelltevékenység sokszor a színpalok mögött zajlik és egyébként is nehezen megfogható jogsértés, az ajánlatkérők körében szükség van képzésekre és tájékoztató anyagok terjesztésre. A GVH különös figyelmet fordít a közbeszerzési kartellekkel kapcsolatos versenykultúra-fejlesztésre, számos kiadványt²³ jelentetett meg ebben a témában és akkreditált képzést vezetett be közigazgatási szakemberek számára. Jogalkalmazási szempontból kijelenthető, hogy 2019-ben a kartellezésekkel kapcsolatos piaci jelzések, panaszok, bejelentések 60-65%-a továbbra is különböző közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben érkezett a GVH-hoz, elsősorban az uniós finanszírozású programokhoz kapcsolódó közbeszerzések tekintetében. A bejelentések mintegy 70%-a szignalizáció keretében érkezett.²⁴ Ebből az is leszűrhető, hogy a szignalizáció körüli értékelési kérdések ellenére, az ajánlatkérők egyre kevésbé visszafogottak, ha a verseny tisztaságába ütköző magatartás jelzése a cél.

¹⁹ VJ/111/2015. sz. döntés, 247-248. pontok.

²⁰ Ismert az az eset az Egyesült Államokból, amikor a két ajánlattevő nevében azonos személy adta fel a pályázatokat és a két cég borítékain azonos mintázatú bélyegsort alkalmaztak, külön gyanús volt, hogy az egyik borítékon található szaggatott bélyeg komplementer párja a versenytárs ajánlattevő borítékján szerepelt.

²¹ Erre jó példa a D.344/20/2019. sz. határozat, amelyben részben metaadatokra alapozva állapította meg a jogsértést a KDB.

²² <https://bit.ly/2IBcZbq> (2020.09.29.).

²³ <https://bit.ly/38HpqNN> (2020.09.29.).

²⁴ <https://bit.ly/3nwf21e> (2020.09.29.), 24. old.